

NORDISKA MUSEETS FEMTIOÅRSFEST

DEN 24 OKTOBER 1923.

Femtioårsdagen av den »skandinavisk-etnografiska samlingens» öppnande den 24 oktober 1873, Nordiska Museets födelsedag, högtidlighölls den 24 oktober 1923. Här nedan lämnas en redogörelse för de härvid föranstaltade festligheternas förlopp.

Nordiska Museets byggnad var redan tidigt på morgonen dekorerad med höga enar å stora trappan och kring huvudportalen, och från de båda fasadtornens altaner vajade åtta stora svenska flaggor. Den stora infartsvägen till Djurgården framför museibyggnaden kantades av flaggor på höga stänger. — Skansen var likaledes i rik flaggskrud; på Orsakullen var Artur Hazelii byst rest under en granrisklädd baldakin, vid vilken karlar i gamla Moradräkter med armborst höllo vakt, och vid Artur Hazelii grav hölls likaledes vakt av åtta Morakarlar.

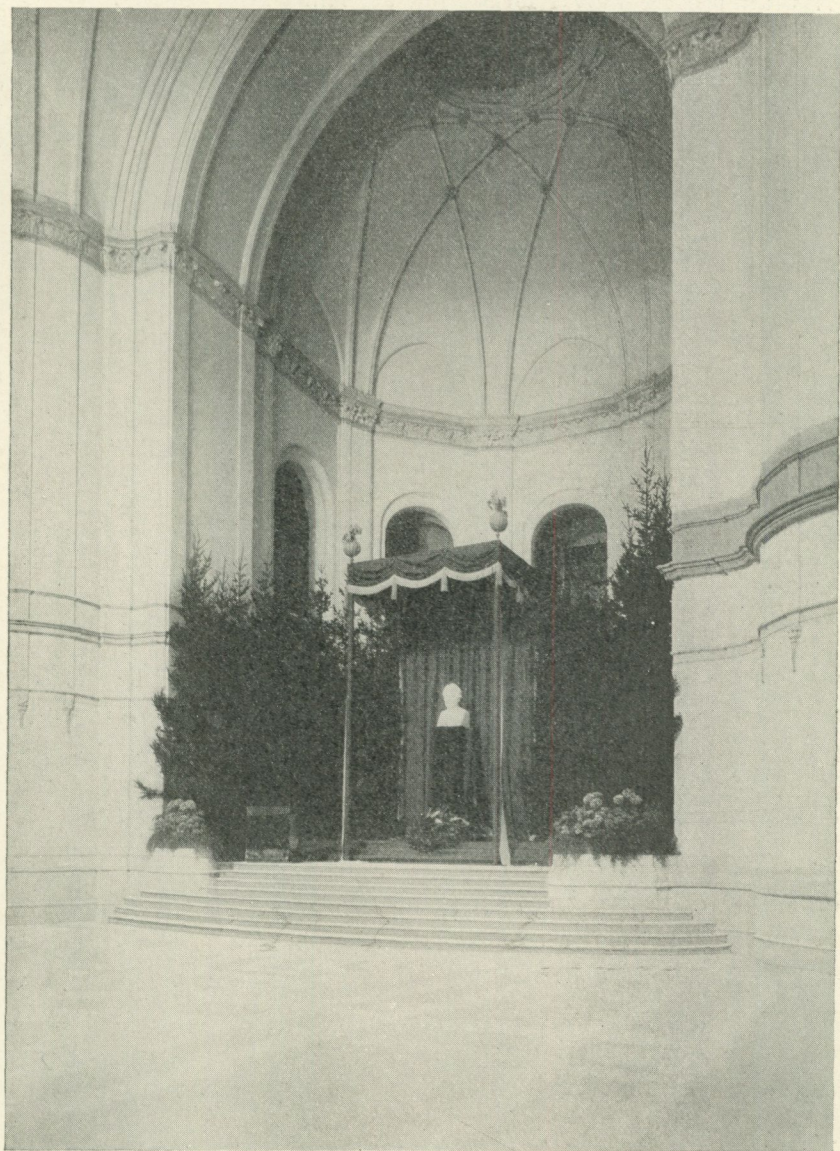
Klockan 10 f. m. sköts dubbel svensk lösen med fyra kanonskott från salutbatteriet på Övre Solliden, och omedelbart därefter spelade Kungl. Flottans musikkår från Hällestadstapeln psalmen: »Nu tackar Gud allt folk»; musikkåren utförde därefter flera stycken: »Sverige» av W. Stenhammar m. m. — Sedan psalmen förklingat satte sig en vid Hällestadstapeln samlad procession i rörelse och tågade fram till Artur Hazelii grav, där tal hölls och minneskransar nedlades. — Gravkullen hade redan tidigare smyckats med blommor, nedlagda av Artur Hazelii sonhustru och sondotter och andra släktingar.

Från Nordiska Museet, dess nämnd, dess tjänstemän och hela personal nedlades en stor lagerkrans med blågula band av ordföranden i museinämnden, professor I. G. Clason, som därvid höll ett kort anförande.

Kransar nedlades därefter av följande korporationer och personer, nämligen:

Kungl. Vitterhets-, Historie- och Antikvitetsakademien genom riksantikvarien Sigurd Curman;
Livrustkammaren genom intendenten friherre Rudolf Cederström;
Svenska antropologiska sällskapet genom överdirektören Axel Wallén;
Svenska Fornminnesföreningen genom antikvarien Ture J:son Arne;
Samfundet S:t Erik genom dess sekreterare;
Svenska Museimannaföreningen genom dess sekreterare;
Sällskapet Idun genom dess sekreterare;
Föreningen Handarbetets vänner;
Föreningen för svensk hemslöjd;
Hemslöjdsföreningarnas riksförbund;
Samfundet för hembygdsvård;
Stockholms stadsfullmäktige genom dess ordförande, direktör Allan Cederborgh;
Svenska Flaggans dag genom kommandanten friherre Carl Rosenblad;
Förbundet Sveriges flagga genom dess ordförande, professor C. G. Santesson;
Representanter för »Skansens vårfestfruar» genom generalskan Lotten Abelin;
Nordiska Museets och Skansens kullor;
Svenska folkdansens vänner;
Folkvisedanslaget;
Blekinge museum genom dess intendent Gustav Quiding;
Kungsholms elementarskola;
Högre lärarinneseminariet genom dr Walter Fevrell.

Gravkullen blev härigenom täckt av kransar och band, och under förmiddagens lopp vallfärdade talrika skaror dit, varvid ytterligare minnesgårdar nedlades från skolor, skolklasser och enskilda personer. »Tack för att vi fingo Skansen», var den enkla inskriptionen på en dylik, av en skolklass nedlagd krans, som säkerligen tolkade den känsla som besjälade det övervägande flertalet av dem, som vallfärdade till Artur Hazelii grav på denna minnesdag.

Absiden i Nordiska Museets hall vid femtioårsfesten den 24 oktober 1923.

På därom genom museets styresman gjord framställning hade givits allmänt skollov i folkskolor, allmänna läroverk och enskilda skolor i Stockholm, och skolungdomen hade inbjudits att under förmiddagstimmarna vallfärda till Skansen utan erläggande av inträdesavgift, en inbjudan som ungdomen i stora skaror begagnade sig av. Klockan 2. e. m. ägde en enkel minneshögtid rum framför Artur Hazelii byst på Orsakullen, varom mera här nedan.

Dagens stora högtidsfest ägde rum i Nordiska Museets stora hall klockan 2 e. m.

I hallens absid hade anordnats en festdekoration efter skiss av arkitekten Ragnar Hjorth; i mitten ovanför trappavsatsen stod en hög baldakin klädd med rött tyg och krönt av höga panascher i gult. Under baldakinen reste sig på en hög, med grön sammet prydd piedestal Artur Hazelii byst, och nedanför piedestalen låg en stor lagerkrans med blågula band. På ömse sidor om baldakinen voro resta höga granar, som bildade en tät vägg, döljande den i absidens bakre del stående Gustav Vasa-stoden av Carl Milles, som icke hade kunnat bliva färdig att avtäckas vid 50-årsfesten. Till vänster på avsatsen var rest en talarstol, svept i mörkgrön sammet. Det hela utgjorde en enkel men synnerligen verkningsfull dekoration. — Platser för dem som inbjudits att övervara minneshögtiden voro till ett antal av mellan 800—900 anordnade å hallens golv i mittpartiet. Framför de förgyllda länstolar, som voro avsedda för de kungliga, var utbredd en orientalisk matta. — På grund av den mörka årstiden hade belysning anordnats, bestående av tvenne elektriska lampor om 2,000 normalljus, som placerats med reflektorer bakom i två pukor, uppställda på barriären i det mitt emot absiden belägna s. k. kröningsrummet; ljuset reflekterades härigenom upp mot de vita valven och gav en synnerligen festlig belysning åt hallen; i baldakinen voro dessutom anbragta elektriska lampor, som belyste Artur Hazeliusbysten.

D.D.M.M. Konungen och Drottningen hade antagit inbjudan till minnesfesten, vid vilken H.M. Drottningen dock blev förhindrad att närvara. Den kungliga familjens övriga i staden varande medlemmar

hade även inbjudits, och vid festen närvaro H.K.H. Kronprinsen, H.K.H. Hertigen av Södermanland, D.D.K.K.H.H. Hertigen och Hertiginnan av Västergötland och D.D.K.K.H.H. Prinsessorna Märtha och Astrid.

Inbjudningar till festen hade i övrigt utgått till danska, finska och norska beskickningscheferna, till regeringens ledamöter, statliga och kommunala myndigheter och ämbetsverk, såsom K. Ecklesiastikdepartementet, Riksmarskalksämbetet, Statens Historiska Museum, Nationalmuseum, Kungl. Biblioteket, Riksarkivet, Kungl. Byggnadsstyrelsen, Stadsfullmäktiges ordförande och Stadskollegiet, Överståthållarämbetet m. fl., till akademier och lärda samfund, museiinstitutioner i Sverige och grannländerna, fornminnes- och hembygdsföreningar och ett stort antal enskilda personer, hedersledamöter i Samfundet för Nordiska Museets främjande, ledamöter av Samfundet Nordiska Museets Vänner, donatorer och andra museets gynnare och vänner. Sammanlagt hade omkring 900 inbjudningar utfärdats. — Dessutom hade i hallen beretts plats för Nordiska Museets samtliga tjänstemän och övrig personal, varjämte slutligen beretts tillfälle för allmänheten att till ett begränsat antal, cirka 300 personer, övervara festen, med platser å kolonn Gallerierna utefter hallens norra sida samt å sidogallerierna.

Sedan de inbjudna, iklädda förmiddagsdräkt, intagit sina platser, anlände H. M. Konungen och den kungliga familjens övriga medlemmar, varvid Kungl. Flottans musikkår, placerad i Livrustkammarens kröningsrum, spelade Kungssången, vilken av de närvarande stående åhördes.

Minnesfesten ägde därefter rum enligt följande program:

Hälsningsord av ordföranden i Nordiska Museets Nämnd, professor I. G. Clason.

»Sverige», utförd av Stockholms Studentsångareförbund.

Högtidstal av Nordiska Museets styresman, dr Gustaf Upmark.

»Ädla skuggor, vördade fäder», utförd av hovsångaren John Forsell och Stockholms studentsångareförbund med accompagnemang av Kungl. Flottans musikkår.

Tal och utdelning av medaljer.

»Stå stark, du ljusets riddarvakt», utförd av Stockholms Studentsångareförbund.

Hälsningar till Nordiska Museet med anledning av minnesdagen.

»Hell dig, Sverige», dikt av professor C. G. Santesson, utförd av Stockholms Studentsångareförbund.

Festmarsch, utförd av Kungl. Flottans musikkår.

Till programmet och angående festens förlopp må följande kompletterande upplysningar här meddelas.

Professor I. G. Clason besteg trappan upp till absiden och yttrade några hälsningsord av i huvudsak följande lydelse:

I detta jubileernas år, 1923, passerar även Nordiska Museet en märkesdag. I dag för 50 år sedan blevo Artur Hazelii etnografiska samlingar tillgängliga för allmänheten.

Nordiska Museets Nämnd har icke velat låta dagen gå förbi utan ett högtidligt firande av denna tilldragelse såsom en hyllning åt institutionens grundläggare. Nordiska Museets Nämnd har tillåtit sig att, så långt utrymmet medgivit, till deltagande i denna minnesfest inbjuda institutioner och personer, som kunnat anses hava något särskilt intresse fäst vid museet. Egentligen skulle ägaren av dessa samlingar, d. v. s. hela »svenska folket», hava inbjudits.

Eders Majestät!

Å Nordiska Museets vägnar anhåller jag i underdånighet att få frambära dess djupa tacksamhet, för att Eders Majestät velat med oss deltaga i firandet av denna bemärkelsedag. Härigenom får denna högtid karaktären av en svenska folkets fest!

Eders Kungl. Högheter!

Den välvilja och det intresse, som Nordiska Museet åtnjutit av Sveriges Konungar under de tillämdalupna 50 åren ha ock i rikt mått kommit institutionen till del från övriga medlemmar av det Kungl. huset. Då vi i dag se här närvarande H.K.H. Kronprinsen, Deras K. H. Hertigen av Södermanland, Hertigen och Hertiginnan av Västergötland samt prinsessorna Märtha och Astrid, se vi däruti ett ytterligare bevis på detta intresse. Jag anhåller därför att å Nordiska Museets vägnar till Eders K. H.:ter få frambära dess värdsammaste tack!

Till alla övriga, som behagat hörsamma vår inbjudan, får jag slutligen rikta museets värdsamma tack!

Jag vänder mig därvid i första rummet till cheferna för våra grannländers, Danmarks, Finlands och Norges beskickningar, till här närvarande medlemmar av regeringen samt till dem, vilka såsom representanter för institutioner, belägna i andra delar av landet, underkastat sig en kortare eller längre resas besvärigheter; men i all synnerhet vill jag hälsa välkomna och tacka dem, som från Danmark, Finland och Norge kommit för att deltaga i denna minnesfest.

I denna absid tronar såsom gudabilden i antikens tempel en kolossalbild av konung Gustav Vasa. Tempelbyggnaden i övrigt är fylld av offergåvor. I vår gudabild innebor liksom i antikens en makt, en kraft. Gustav Vasa är inkarnationen av *den svenska enhetstanken* »Varer svenske!»

Bevarandet av svenskheten inom Sverige var även den innersta drivkraften i Artur Hazelii livsgärning. »Känn dig själv» satte han som motto i museets sigill. »Kännedomen om vår egen och samhällets kontinuitet den fasta grunden för varje nationell självhävdelse och djupare patriotisk uppfattning».

Inför detta enhetstankens och självkännedomens här resta altare har »svenska folket» nedlagt och nedlägger alltjämt såsom offergåvor sina käraaste och intimaste husgeråd och verktyg, varmed de var och en i sin stad utövat sin idoga gärning. Hur obetydlig denna än kan synas, är den dock en del av det hela.

»Så underbart äro ju sammanhangen här i världen flätade, att varje ärbär insats ger sin hälsosamma tribut till det samhälle, i vars sköte det nedlägges.»

Då Gustav Vasa i dag icke synes på sin vanliga plats, utan dolt sig i en skog, beror detta därpå att han åter förföljes, visserligen icke av danska krigsknektar, men med hugg och slag av professor Carl Milles och hans legoknektar, vilken vedermöda vår nationalhjärte lärar få utstå ännu några månader.

Vi hava efter Gustav Vasa haft många svenskar av stora mått, som upptagit, utvecklat och fullföljt den svenska enhetstanken. Artur Hazelius, Nordiska Museets grundläggare, hör visserligen till dem. Hans livsgärning spännes över hela vårt land, berör allt och allas enande, samlande. Till firande av hans minne ha vi i dag samlats.

»Sverige», dikt av Verner von Heidenstam, tonsatt av Wilhelm Stenhammar, utfördes av Stockholms Studentsångareförbund under ledning av direktör Einar Ralf; kören stod i Livrustkammarens kröningsrum.

Dr Gustaf Upmarks högtidstal, som hölls från talarstolen, var av följande lydelse:

Eders Majestät!
Eders Kungl. Högheter!
Mina damer och herrar!

Nordiska Museet kan i dag se tillbaka på en femtioårig verksamhet! — Den 24 oktober 1873 var det nämligen som dr Artur Hazelius efter något mera än ett års direkta förberedelser kunde öppna den »skandinavisk-etnografiska samlingen».

Hazelii gärning att grundlägga en museisamling, innehållande nyligen bortlagda eller ännu i bruk varande föremål, »det bräckliga material, som är egnat att sprida ljus över vårt folks liv och seder under de senast förflutna århundradena», betecknade ett djupt och utomordentligt betydelsefullt grepp till befordrande av svensk kulturforsknings uppgifter.

»Det gällde att åstadkomma en stark väckelse», säger Hazelius i sin skildring av museets första år, och med outtröttlig, aldrig slappnande hänförelse arbetade han för detta mål.

Ett betydelsefullt led i dessa Hazelii ansträngningar att åstadkomma en stark väckelse utgjorde det unga *museets deltagande i världsutställningen i Paris år 1878*. Här fick Hazelii skapelse sitt elddop! Museets utställning i en flygel av Trocadéro-palatset var enligt samstämmiga vittnesbörd ständigt en av de största lockelserna och en av de mest besökta punkterna på hela utställningsområdet och erhöll, jämte Nordenskiöld och Järnkontoret, utställningens högsta belöning.

Därmed var den europeiska etnografien en verklighet. — Den etnografiska forskningen, som hittills sett sin uppgift ligga uti utforskandet av primitiva och exotiska folk kulturer eller att såsom arkeologi »ur gravarnas gömslen till vittnen om en förhistorisk tid frammana stenen, bronsen och järnet för att tala till forskaren», insåg nu den stora betydelsen av att söka lära känna även de egna europeiska folkens odling under senare tidevarv. — Att därvid hava visat vägen är en av Artur Hazelii ovanskliga förtjänster, varöver vi såsom svenskar hava all anledning att vara stolta och honom tack-samma.

Föredömet vann snart efterföljd i de flesta av Europas kulturländer, i Finland och Danmark redan på 1870-talet, i Tyskland, Österrike och Frankrike under 1880-talet, i Norge under 1890-talet.

*

I anslutning till de gotiska och romantiska ideal, han i sin ungdom insupit, gjorde Hazelius början med den svenska allmogekulturen, och här till slöto sig mycket snart samlingar belysande grannländernas folkliga odling. De skandinaviska studentmötena under 1850- och 1860-talen hade Hazelius omfattat med ett brinnande intresse: *Skandinavisk-etnografiska samlingen* kallade han sitt museum.

Det var den nedbrytning av den gamla allmogekulturen, som skedde från och med 1800-talets mitt och insikten om att utvecklingen icke stod att hejda, som vägledde honom. »Om detta material till forskningens tjänst icke tillvaratages, skulle det efter några årtionden vara hemfallet åt förgängelse». — »Den dag kan gry, då allt vårt guld ej räcker att forma bilden av den svunna tid».

Betydelsen av Hazelii gärnng blir icke mindre, därför att man kan påvisa att ansatser i denna riktning här i landet förefunnits före honom. — Redan 1841 inköpte Statens Historiska Museum en fullständig Värendsdräkt, och de under 1850- och 60-talen bildade fornminnesföreningarna satte visserligen som sin huvuduppgift insamling rörande folkmål och -traditioner, men vid sidan därav även insamling av allmogeföremål. — Fullt medveten framträdde tanken att bilda ett svenskt allmogemuseum hos föregångsmannen på den svenska etnologiens område, Gunnar Olof Hyltén-Cavallius, författaren till det klassiska verket »Värend och Virdarne», som har rätt att nämnas som en föregångare till Artur Hazelius. På nyåret 1867, fem år innan Hazelius började sitt räddningsarbete, överlämnade Hyltén-Cavallius till domkapitlet i Växjö en samling av 300 småländska föremål, grundstommen till det nuva-

rande museet i Växjö, och i sitt gåvobrev uttalade han sin förhoppning att i varje svensk stiftstad skulle bildas ett landskapsmuseum.

Alla dessa ansatser avstannade emellertid snart. Intressena samlade sig kring den förhistoriska forskningen, där vårt land genom Hildebrand och Montelius nådde fram till en ledarställning.

Artur Hazelii ansats blev bestående, utvecklades och förde Sverige även inom etnografien fram till en ledande ställning. — Impulser utgingo härifrån icke blott, såsom jag nyss framhållit till Europa. Framför allt blev det för svensk museal verksamhet som den skandinavisk-etnografiska samlingens tillkomst — från år 1880 kallad Nordiska Museet — öppnade nya vidder. Samtidigt med att Nordiska Museet under närmast följande årtionden tillväxte under Hazelii energiska ledning, grundlades i olika delar av vårt land det ena museet efter det andra. Det önskemål, som Hylltén-Cavallius uttalat 1867, skred mot sitt förverkligande under 1870- och 80-talen.

Hazelii program för museet växte snabbt. Utgångspunkten hade varit det rent folkliga elementet i svensk odling, men snart fann Hazelius det nödvändigt att vidga planen till att omfatta även andra samhällsklasser än bondens. Även på dessa områden var mycket försummat i fråga om att åt eftervärlden bevara dokumenten, på vilka kulturhistorien skulle hava att bygga.

Skråväsendets upphävande år 1846 hade nedbrutit de gamla hantverks-traditionerna ungefär samtidigt som vår gamla bondekultur bröts ned. Nordiska Museets skråsamling är den största i sitt slag icke blott i Sverige, ett ovärderligt material till kunskapen om denna betydelsefulla sida av svenskt kulturliv.

Så gällde det de högre ståndens odling, hemmens inredning hos borgare, präster och frälsemän i stad och på landsbygd, rummens fasta inredning och utstyrsel, möbler, husgeråd och dräkter, vilkas karaktär visserligen varit mera internationellt påverkad av de olika tidevarvens stilutveckling, men som också haft sina omisskännliga nationella särdrag.

På detta område mötte Nordiska Museet den rörelse, som omkring 20 år tidigare hade frambragt konstslöjd- och konstindustri-museerna och vilkas uppgift det var att som en motåtgärd mot den smakens och hantverksskicklighetens nedgång, som inträtt vid mitten av 1800-talet, samla och utställa sådana föremål, som kunde betraktas som »mönstergilla» förebilder för modern tillverkning och bidra till »den allmänna smakens höjande». — Kensingtonsmuseet i London tillkom 1853 som en följd av 1851 års världsutställning därstädes, och Bayerisches Nationalmuseum i München öppnades 1853 och erhöll av den kunglige byggherren år 1858 den karakteristiska devisen: »Meinem Volke zu Ehr und Vorbild», — för att endast erinra om ett par av de tidigaste utländska exemplen på konstslöjdmuseer.

Den svenska motsvarigheten utgjorde det museum, som den år 1845 stiftade Svenska Slöjdföreningen år 1868 grundlade i Stockholm och som år 1884 skänktes till staten och nu jämte ett par enskilda samlingar utgör grundstocken i Nationalmusei konstslöjdsamling.

Under det att konstslöjdmuseerna borde vara elitsamlingar av »mönstergilla» föremål, blev Nordiska Museets, det kulturhistoriska museets uppgift beträffande högre-ståndskulturen att insamla dithörande föremål för att tjäna som grundval för vår kunskap om de gångna tidevarvens odling i dess helhet, fullt i analogi med vad avsikten var med allmogesamlingarna. — Att

Nordiska Museet med denna uppgift för ögonen icke kan undvara de konstnärligt högst stående föremålen ligger i öppen dag.

Alltifrån första början insåg Hazelius det olösliga sambandet mellan föremål och tradition. Utan att man vet något om ett föremål utöver vad det möjligen självt kan hava att säga om material och teknik, är dess värde som kulturhistoriskt dokument ringa eller intet. I Nordiska Museets accessionskatalog, huvudliggaren, antecknades också från början alla primäruppgifter om föremålen, till dem knutna traditioner o. s. v. Föremålen äro icke blott till för att titta på eller njutas som kuriositeter eller konstverk, utan de måste tillika utgöra material för kulturvetenskaplig bearbetning, för utläsandet av vårt folks liv och seder. — I sin ordning ledde detta till grundläggandet av ett bibliotek och av ett arkiv innehållande avbildningar av föremål och, såsom det viktigaste, uppteckningar om svenskt folkliv i detta ords vidsträcktaste mening.

Redan i slutet av 1870-talet påbörjades inom Nordiska Museet folkloristiska samlingar, och museet äger nu ett folklivsarkiv, som är det mest omfattande i landet. — Icke mycket senare skisserades ett program för en stort anlagd serie av publikationer att utgivas sedan det beträffande materialet av föremål och anteckningar hunnit insamlas och bearbetas så att en verklig översikt vunnits.

När museets samlingar 1879 erbjödos som gåva till svenska staten, vilken gåva 1880 års riksdag avböjde, redan då stod Nordiska Museet präglat i hela sin mångsidiga omfattning.

Samlingarna inom de olika avdelningarna växte oavslåeligt. Jag skall icke trötta med siffror, endast omtala att accessionskatalogen redan 1886 upptog 50,000 nummer, 1893 funnos 75,000 och vid Hazelii död 1901 91,000; siffran 100,000 nåddes år 1904; år 1913 funnos 120,000 nummer, och i närvarande stund hava vi hunnit till 144,600. — Någon stagnation har icke inträtt, särskilt om man betänker att insamlingsarbetet nu måste ske med starkare sovring än i begynnelsen, då allt kunde förvärfvas.

Följden av samlingarnas ständiga tillväxt blev att den ena lokalen efter den andra måste anskaffas. Alla lågo de vid Drottninggatan, där samlingarna slutligen voro inrymda i de båda husen n:r 77—79 i Kungsbacken, där rummen voro överfyllda.

Redan 1876 hade ett utprop utfärdats om insamling av medel till uppförande av en byggnad, och offervilligheten visade sig glädjande stor. Sedan Kungl. Maj:t 1882 upplåtit tomten, börjades 1888 arbetena på den byggnad, i vilken vi nu befinna oss. Planen som gällde ett komplex tre gånger så stort som det nuvarande palatset, måste prutas av, och efter en 15-årig byggnadstid stod museibyggnaden färdig, så att samlingarna kunde börja överflyttas och installeras.

Svår, att ej säga överväldigande var uppgiften att med ordnande hand rädda och lyfta Artur Hazelii storslagna skapelse till den höjd i luset, som med rätta tillkom den. Museets dåvarande styresman, sedermera riksantikvarien Bernhard Salin, hade löst den drygaste delen av den uppgiften, när Nordiska Museet i juni 1907 åter kunde öppna sina portar. För den gärningen är Bernhard Salin förvisso förtjänt av det största erkännande och av allas vår varma tacksamhet.

Den bild jag sökt giva av Nordiska Museets utveckling vore ofullständig, om jag icke också nämnde Skansen, friluftsmuseet, och här behöver jag icke vara mångordig, då Skansen är den del av Nordiska Museet, som är mest känd och älskad av alla.

Artur Hazelii princip för museets anordnande, hans önskan att det skulle giva livfulla intryck och framställa levande bilder av folklivet, som fick sitt första uttryck i »interiörerna», ledde följdriktigt fram till friluftsmuseitanken, sådan denna förverkligades på Skansen. »Interiören» skulle finnas just i den byggnad, inom vilken den vuxit fram, och »manbyggnaden» skulle omgivas av alla övriga till en gård hörande hus. — Redan på 1870-talet var denna tanke utvecklad hos Hazelius, men först år 1885 skedde det första husförvärvet, och 1891 på hösten öppnades Skansen inom sitt första lilla område. Hela det sista årtiondet av Hazelii levnad upptogs av omsorgen om att förvärva mark; 1901 på våren, samma år Hazelius gick bort, skedde det sista stora markförvärvet, Sollidsområdet. — Fäbodvallen från Jämtland och lapplägret voro de första »gårdsanläggningarna», Oktorpsgården från Halland 1896 den första verkligt fullständiga gården, som senare har följts av Värmlandsgården, Raflundagården från Skåne och den stora Älfrosgården från Härjedalen.

Till den kulturhistoriska avdelningen med sina hus och gårdar slöt sig naturligt den naturvetenskapliga: husdjuren i stallar och fähus, de vilda nordiska djuren i markerna däromkring och den nordiska floran i trädgårdar, i skog och på ängar och fält.

Denna beundransvärda följdriktighet, denna helhetssyn på svensk kultur och natur, som Skansen skänker, är förvisso genialisk, ett storverk som vi må sträva att hålla samman och ytterligare utveckla, alla mera eller mindre välmenta rådgivare till trots. Här ligger det centrala, det väsentliga i Skansens uppgift. — Allt det andra, fester och friluftsteater, s. k. attraktioner och restauranter voro för Hazelius adiafora, periferiska ting, som visserligen må hava sitt berättigande ur popularitetssynpunkt och såsom sådana böra med omtanke skötas, men som aldrig böra få förrycka huvudsaken. Minst av allt bör Skansen — såsom det beklagligtvis tid efter annan göres gällande även från håll, där man icke borde behöva frukta det — jämföras med ett tivoli, där mat och förlustelser, »panis et circenses», äro huvudsaken. Må alla som nitälska för svensk kultur slå vakt om denna i bästa mening folkuppfostande svenska idé!

*

Det är denna mångsidiga verksamhet, dessa mångsidiga uppgifter, som, om också icke klarlagda i alla sina detaljer, förelägo för Nordiska Museet redan under dess första årtionde, som de vilka efter Artur Hazelius fingo sig anförtrödd vården om denna institution, sökt och alltjämt söka att vidmakthålla och i överensstämmelse med tidernas växande krav utveckla.

Museets återöppnande år 1907 efter avslutad installation i den nya byggnaden betecknar ett nytt skede i institutionens historia: nu förelåg, vid sidan av samlingarnas komplettering och vård, som en huvuduppgift det vetenskapliga bearbetandet, utnyttjandet i alla riktningar, inbärgandet av de rika skördarna, den väldiga nyodlingens hävdande, utan vilket banbrytarens jätteanstängningar skulle hava varit förgäves.

Förvisso krävde och kräver det arbetet icke mindre hänförelse, icke mindre kraft, uthållighet och kunskap; icke minst därför att det icke utåt kan framträda med den glans, som det första segerrika framträngandet och därför icke från den stora allmänhetens sida röna samma intresse och popularitet. — Det är inte nytt längre! — Utomstående och de som se ytligt på saken uppfatta stundom denna mognadens och skördens tid som ett stillestånd i arbetet. — Intet är oriktigare, och intet är heller menligare för verksamhetens fullföljande än om sådana meningar göra sig hörda som en högljudd och tanklös kritik. Jag understryker *tanklös*, ty en vederhäftig kritik är förvisso till gagn, och sporrar till nya kraftiga tag.

*

Artur Hazelius skapelse utgör resultatet av en lång utveckling av de kulturhistoriska intressenas vård i Sverige, resultatet som framträdde, när jordmånen var beredd efter generationers, århundradens mödosamma, ofta trevande förarbeten. Nordiska Museet rymmer inom sin intressesfär och har till gemensamt arbete samlat en mängd krafter inom olika vetenskapsområden, som tidigare verkade utan inbördes känning med varandra. — Med rötter i svensk kulturforskning, som kunna leda tillbaka ända till renässans-tiden, då Gustav Vasa gjorde svenskarna till ett enda folk, har Nordiska Museet i sin verksamhet, sådan den nu bedrives, i sig upptagit strävanden som framträdde i ärkebiskop Olaus Magni Historia om de nordiska folken, tryckt i Rom 1555, som burits av män bland Gustaf II Adolfs samtida, av dem som stöddes av Magnus Gabriel de la Gardies mecenatskap, av den väldige Olof Rudbeck och hans krets, av Linné och frihetstidens forskare, av göterna och nyromantikerna under 1800-talets förra del. Och till sist har museet blivit centralinstitutionen för en mängd av de på den svenska kulturforskningens område arbetande krafterna från senare delen av 1800-talet.

Antalet av museiinstitutioner, som vuxit upp inom landet med Nordiska Museet som förebild redan under 1870- och 80-talen, har alltjämt vuxit, och de senaste årtiondenas hembygdsrörelse, som ju också har sina rötter i den jord, ur vilken Nordiska Museet vuxit fram, har medfört en oerhörd tillväxt av de kulturhistoriska museernas antal, en tillväxt som ännu synes vara långt ifrån avslutad. För närvarande finnas omkring 150 dylika museer i vårt land.

*

Av det frö Hazelius sädde har blivit ett jätteträd med starka och djupa rötter i Sveriges jord. — Ett varmt intresse för Nordiska Museet och dess mångskiftande uppgifter lever i Sveriges land. Statsmakterna stödja verksamheten med stora anslag, vidsynta mecenater framträda tid efter annan, och deras skara, som med gåvor av olika slag riktat museet, är oräknelig. För att kunna utvecklas och vidmakthållas är Nordiska Museet alltjämt beroende av att på detta sätt bäras upp av en enhällig folkmening, att stödjas av stat, av kommun och av enskilda.

Svenska folkets egendom kallade Artur Hazelius sin skapelse! Måtte Nordiska Museet i all framtid förbliva ett fritt och om sig själv och sin uppgift och egenart medvetet svenskt folks ägendom! — tillhöra ett folk, som

törs tryggt vila i eget rede»; ett folk, för vilket kunskapen om fädrens odling sådan den burits av namnlösa hjältar i de djupa leden och av namnkunnige riddarsmän, blir en källa till nutida och framtida kraftutveckling!

Så förverkligas Artur Hazelii maning till Sveriges folk: »Känn dig själv!»

Efter styresmannens tal sjöng hovsångaren John Forsell accompanierad av Kungl. Flottans musikkår Naumanns hymn: »Ädla skuggor, vördade fäder». Sångaren stod uppe i kröningsrummet, och hans mäktiga stämma klingade under de höga valven; sedan sångaren tystnat repeterades hymnen som ett eko av studentsångarna, som voro placerade i ett av sidorummen invid kröningsrummet.

Därefter bestogs talarstolen ånyo av museets styresman, som yttrade:

En gärning sådan som den Artur Hazelius utförde är otänkbar utan en brinnande hänförelse och en outtröttlig arbetshåg. Alla veta vi, att Artur Hazelius ägde de egenskaperna.

Men den är också otänkbar utan förmågan att vinna medarbetare med samma sinnelag. Även den egenskapen ägde Artur Hazelius. Så stark var elden i hans egen själ, att den förmådde icke blott att tända samma låga hos dem, som blevo hans hjälpare, utan även hålla den lågan brinnande genom långa år av möda och arbete. Den som en gång kom inom hans trollkrets, den kunde icke svika honom; och så stor var makten av hans personlighet, att de alla ännu med glädje och tacksamhet minnas, att de fingo ägna honom och hans storverk sina bästa krafter.

Detta har satt sin prägel på alla dem, som arbetat och arbetat i Nordiska Museets tjänst. Såsom ett dyrbart arv lever den anda Artur Hazelius förstod att ingjuta hos sina medarbetare alltjämt kvar inom denna institution.

Främst bäres den av de många, som kommo i Nordiska Museets tjänst under »gamla doktors» tid, och de som icke förstått att gripas av denna anda hava varit mycket få. — Det är med glädje och stor tillfredsställelse som jag här vittnar om detta förhållande, och det är också med glädje och tillfredsställelse, som jag nu går att meddela, att icke mindre än 35 i museets tjänst anställda nu erhållit offentligt erkännande för sin trohet och sitt nit, ett erkännande som även tidigare kommit många till del.

H.M. Konungen har i nåder behagat tilldela sex av museets kvinnliga amanuenser Vasamedaljen i guld, och Kungl. Patriotiska sällskapet har tillerkänt medaljer för långvarig, trogen tjänst åt 29 vid Nordiska Museet och Skansen anställda personer.

Det är en stor heder för institutionen, som ytterligare förhöjes därav, att Hans Majestät behagat åtaga sig att egenhändigt utdela dessa medaljer.

H.M. Konungen utdelade därefter följande medaljer åt nedan nämnda personer, som framträdde, nämligen:

Vasamedaljen i guld åt:

Amanuenserna fröknarna Agnes Ljungberg, Anna Lewin, Selma Ström, Louise Hagberg (ej närvarande), Ida Möller, Gerda Cederblom.

Kungl. Patriotiska sällskapets guldmedalj, andra storleken, åt:

Fogden å Skansen Anders Eklund, byggmästaren Tors Erik Eriksson, förmannen Viktor Andersson, trädgårdsmästaren A. E. Svensson, förmannen A. F. Konradsson, djurvårdareförmannen J. F. Zettergren.

Kungl. Patriotiska sällskapets guldmedalj, tredje storleken, åt:

Portvakten C. A. Adolfsson, portvakten J. A. Gustafsson, övervaktmästaren Aug. Lindstein, maskinisten G. R. Nilsson, rustmästaren Hjalmar Fransson.

Kungl. Patriotiska sällskapets silvermedalj, andra storleken, åt:

Stugvakten C. A. Andersson (ej närvarande), djurvårdaren J. E. Svenström, skomakaren och spelmannen J. Skoglund, vaktmästaren Viktor Holmström (ej närvarande), maskinisten J. A. Bergqvist, arbetaren F. G. Wallroth, arbetaren J. Kruse.

Kungl. Patriotiska sällskapets silvermedalj, tredje storleken, åt:

Vaktmästaren G. Brunell, djurvårdaren E. Sjöholm, snickaren Sanfrid Johansson, djurvårdaren C. E. Wiborg, portvakten A. P. Andersson (ej närvarande), telefonvakten kullen Anna Strand, snickaren Martin Olsson Lundeberg, vaktmästaren Johan Teller, vaktmästaren Alfred Johansson, kullen Gjers Kerstin Karlsdotter, kullen Knuts Anna Hansdotter.

Stockholms Studentsångarförbund under ledning av direktör Einar Ralf uppstämde som en hyllning åt medaljörerna Gunnar Wennerbergs hymn »Stå stark du ljusets riddarvakt».

Härefter framträdde representanter för akademier, museiinstitutioner och korporationer och bragte Nordiska Museet sina hälsningar i form av adresser och tal, vilka mottogos av styresmännen.

Dylika hälsningar framбуros av följande, nämligen:

Svenska Akademien.

SVENSKA AKADEMIEN

frambär till

NORDISKA MUSEET

uttrycken av sin beundran för det storverk, som Artur Hazelius' hänförelse skapat och som ett halvt århundrade sett lyckosamt utvecklas. Må Nordiska Museet framgent ej blott förbliva en minnas borg, mot vars murar tidens vågor brytas, utan även allt mer befästas till ett värn och en högskola för levande svensk anda.

Stockholm den 24 oktober 1923

Tor Hedberg.

E. A. Karlfeldt.

Kungl. Vitterhets-, Historie- och Antikvitets-Akademien.

TILL NORDISKA MUSEET 19 $\frac{24}{10}$ 23.

Till Nordiska Museet på 50-årsdagen av dess öppnande.

Kungl. Vitterhets Historie och Antikvitets Akademien, som med glädje följt Nordiska Museets märkliga och framgångsrika utveckling allt ifrån dess första framträdande, uttalar på Museets 50-årsdag ett varmt tack till detta för dess storartade kulturinsats i vårt land.

Akademien hyllar därvid även minnet av den man, som i Nordiska Museet och på Skansen grundat ett varaktigt hem för gångna seklers kulturskatter och flyende livsformer. Vår tacksamhet riktar sig även till alla dem som, eldade av Artur Hazelii håg, varit hans medhjälpare och fortsatt hans storslagna gärning.

Mycket av det vi nu betrakta såsom omistliga svenska nationalskatter, har från förgängelse räddats åt oss och eftervärlden endast tack vare Nordiska Museets framsynta verksamhet.

Men även nutida liv och verksamhet i vårt land hava rönt starka inflytelser från Nordiska Museet. En av de mäktigaste strömningar, som upplivar vår tid, hembygdsrörelsen, bottnar för visso i Artur Hazelii fosterlandsälskande verksamhet, och det löftesrikt blomstrande hemslöjdsarbetet har sina starkaste och mest näringsgivande rötter i Nordiska Museets utomordentliga samlingar.

Den genom Nordiska Museets verksamhet fördjupade kunskapen om våra fäders liv och gärning har sålunda givit ny kraft och rikare innehåll åt hembygdkänslan och adlat vår egen tids nya former.

Må kommande tider giva kraftig växt åt det träd, som redan skänkt så rika skördar!

Stockholm den 24 oktober 1923.

HENRIK SCHÜCK.

Sigurd Curman

Kungl. Vetenskapsakademien.

Till NORDISKA MUSEET

Stockholm

Kungl. Vetenskapsakademien, som med glädje mottagit inbjudningen att genom ombud deltaga i den halvsekelfest Nordiska Museet nu firar, hem-bär Museet sin varma lyckönskan till dess storslagna insats i nordisk folk-livsforskning och hoppas med visshet, att även framtiden skall bereda det-samma tillfälle att på ett lika gagnade och ärofullt sätt verka i den foster-ländska odlingens tjänst.

Stockholm den 24 oktober 1923

På Kungl. Vetenskapsakademiens vägnar:

EINAR LÖNNBERG

H. G. Söderbaum

Nationalmuseum.

Till NORDISKA MUSEET

på Dess 50-årsdag.

Konst och kultur äro begrepp för sidor av mänsklig utveckling, som på det närmaste äro med varandra förbundna, som i stora delar täcka varandra och i mycket äro av varandra beroende. Bäst kännetecknas måhända deras förhållande till varandra av det ofta brukade uttrycket att konsten är kul-turens blomma. Kulturens väldiga träd gräver sina rötter djupt i jorden och dess stolta krona stiger mot skyn. Men hur enformig, hur fattig vore ej dess grönska, om den ej höljdes av ett färgrikt och skimrande blomsterflor. Hur blek hur förgänglig å andra sidan den blomning som ej närdes av det rot-fasta trädets livgivande safter. Då Nordiska Museet, den svenska kulturens storartade skattkammare på denna dag högtidlighåller minnet av sin femtio-åriga tillvaro, höves det att en hälsning och en hyllning bringas detsamma

även från det museum vars uppgift det är att förvalta den svenska statens bestånd av konstens frambringelser, från Nationalmuseet. Grannskapet av samlingsområden, likheten av museal anordning, gemensamheten av intressen i folkbildningens tjänst hava givit talrika beröringspunkter mellan båda museerna, utnyttjande av varandras forskningsmaterial har varit till ömsesidig båtnad. I beundran för det storverk som utfört av en ensam mans brinnande kärlek och oryggliga kraft i hans anda fortsatts och fullkomnats av hängivna lärjungar och efterföljare till vad det Nordiska Museet nu är, med bästa önskningsar om fortsatt framgångsrikt arbete i den svenska odlingens tjänst ägnas det Nordiska Museet, dess styrelse och tjänstemän en varm och ärlig hyllning av Nationalmuseum och dess tjänstemän.

Stockholm den 24 oktober 1923.

ERIK G. FOLCKER

Axel Gauffin

S. Strömbom

Georg Göthe

Akke Kumlien

Gunnar Wengström

Gustaf Munthe

Jaenson

Erik Wettergren

Ragnar Hoppe

Karl Wählin

Axel Sjöblom

E. Kjellberg

Carl Gunne

Greta Looström

Lunds universitets historiska museum.

Detta museum, Artur Hazelii skapelse, är det viktigaste bidrag till svensk kulturskildring, som genom en människas gärning någonsin åstadkommits, ett stycke levandegjord historia av oöverskådligt, för alla tider bestående värde och en huvudkälla för hembygdens utforskande och handaslöjdens återupplivande.

De plikttrogna män, vilkas arbete vidtog, där Artur Hazelius slutade, må också i dag med berömmelse ihågkommas, främst Bernhard Salin, som med aldrig svikande omsorg och med ur vetenskaplig och konstnärlig synpunkt enastående skicklighet i detta Isak Gustaf Clasons stolta byggnadsverk planlagt och genomfört de hopade kulturhistoriska skatternas uppställande och ordnande.

Även till Nordiska Museets nuvarande ledare och tjänstemän, som väl förvaltat det märkliga arvet, stå vi alla i djup tacksamhetsskuld.

Med anledning av dagens betydelse sänder Lunds Universitets Historiska Museum följande välgångsönskan:

TILL NORDISKA MUSEET.

Artur Hazelius, en banbrytare inom svenskt museiväsen, och hans storlagda verk, Nordiska Museet, ägnas denna gård av hyllning och beundran. De dyrbara minnen av våra förfäders konstflit, som här sammanförts, sprida

ljus över svunna århundraden samt påverka, väckande och manande, nutid och eftervärld. Dessa synliga bevis på gångna kulturperioders tillvaro bära även vittnesbörd om samlarenit och om forskaregärning, som aldrig förtröttats. De utgöra förvisso ett mäktigt historiskt monument, vars fasta grundvalar lagts av en enda man, ledd av hängiven fosterlandskärlek, medan målmedvetna, offervilliga efterföljare fogat sten på sten till den storslagna byggnaden. Må detta minnenas tempel, huru tiderna än växla, städse vördas och vidmakthållas av Sveriges folk.

Lund den 24 oktober 1923.

Lunds Universitets Historiska Museum

OTTO RYDBECK

föreståndare.

Det danske Nationalmuseum.

Nordiska Museet 1873—1923.

Til NORDISKA MUSEET.

Det danske Nationalmuseum og særlig dettes yngste Afdeling Dansk Folkemuseum bringer Nordiska Museet i Stockholm en hjertelig Hilsen og Hyldest paa dets Femtiaarsdag, med Tak for dets banebrydende Arbejde, der ikke alene er kommet Sverige, men ogsaa de andre nordiske Frændefolk til Gode. Ethvert Museum, der anser det for en af sine Opgaver at bevare Minderne om egenartet folkelig Kultur, og ikke mindst Dansk Folkemuseum hvis Stifter for mere end firti Aar siden inspireredes til sit Arbejde af Arthur Hazelius' Størværk, staar i dyb Taknemmelighedsgæld till dette. Nordiska Museet har stedse gaaet i Spidsen for Indsamlingen og Studiet af Minderne om den gammeldags Hjemstavnskultur og tillige for det indsamlede Stofs videnskabelige Ordning og Bearbejdelse. Gid det omfangsrige og enestaaende Arbejde som dette Museum har udrettet i de svundne femti Aar, stedse maa skyde friske Skud til Gavn og Glæde ikke alene for Sverige, men for hele Norden!

København i oktober 1923.

M. Mackeprang.

Jørgen Olrik.

Det danske Kunstindustrimuseum

lät genom en representant nedlägga blommor vid Artur Hazeliusbysten.

Dansk Folkemindesamling.

Til NORDISKA MUSEET

24 oktober 1923.

Til Nordiska Museet.

Dansk Folkemindesamling sender med Beundring og Højagtelse Nordiska Museet sin Lykønskning til 50-Aarsdagen. En hjertelig Tak for det vidt-omspændende Arbejde, der i de forløbne Aar er udgaaet fra Musæets Ledere og deres Medarbejdere, og som har bevirket, at Musæets videnskabelige Metoder og Ordningsprincipper er bleven grundlæggende og banebrydende for Studiet af Almuekultur Verden over. Vi ønsker af Hjærtet, at Musæet ogsaa i Fremtiden maa fortsætte sin rige og storslaaede Udvikling og Vækst. Ikke mindst en Tak for Musæets Initiativ til at samle Folkelivs-Forskere fra alle nordiske Lande til Tankeudveksling og Samarbejde.

Vor bedste Lykønskning!

*Hans Ellekilde.**V. Grüner Nielsen.**Kulturinteresserede i Finland.*

Finlands minister Werner Söderhjelm bragte Nordiska Museet en hälsning och en lyckönskan från kulturintresserade personer och institutioner i Finland, från museerna i Helsingfors, i Åbo m. fl. under erinran om det gamla samarbetet på såväl odlingens som odlingsforskningens områden som sedan gammalt ägt rum mellan Sverige och Finland.

Norsk Folkemuseum.

Nordiska Museet fra Norsk Folkemuseum 24 oktober 1923.

Norsk Folkemuseum sender Nordiska Museet en varm, kollegial hilsen på dets 50-årsdag. Takket være Arthur Hazelius' geniale idé og gigantiske kraft fikk Nordiska Museet i Sverige, i hele Norden og alle Europas land snart en banebrytende stilling, den hans fremragende efterfølgere målbevisst har oprettholdt. Men vi vet også, at Nordiska Museet innerst inne er fostret av det svenske folks sikreste instinkter. Det vil til den ene side alltid være

et opkomme for svensk kultur og videnskap og til den annen en hovedhjørnesten i studiet av europeisk folkeliv. I troen herpå sender Norsk Folke-museum sin lykkønskning.

Kristiania 24 oktober 1923.

J. K. BERLE

J. V. Heiberg

Lars Kierulf

Hans P. Krag

Gisle Midttun

Gudrun Huitfeldt

Kristian Koren

Sigurd S. Meidell

Jacob S. Worm-Müller

Hans Aall

Kristiania Kunstindustrimuseum.

Til NORDISKA MUSEET

24 oktober 1923.

Styret for Kristiania Kunstindustrimuseum sender sine bedste lykønskninger i anledning av Nordiska Museets 50-års jubileum i beundring for museets banebrytende arbeide til værn om nordisk kultur og i taknemlighet for de impulser det gjennom sine samlingers rigdom, ordning og bearbeidelse har git til hele Norden. Med tak for godt samarbeide i de forgangne år uttaler man ønske om, at Nordiska Museets fremtid må bli likeså lysende som dets fortid.

Kristiania oktober 1923.

A. Ræder
formand.

Hans Dedekam
direktør.

Hansischer Geschichtsverein.

Lübeck, den 19 oktober 1923.

Das Nordische Museum feiert am 24 oktober den 50 Jahrestag seiner Eröffnung und hat die Freundlichkeit gehabt, den Hansischen Geschichtsverein einzuladen, sich bei dieser Gelegenheit vertreten zu lassen. Wir gestatten uns, an die Kgl. Vitterhets, historie och antiquitets Akademien als unser verehrtes Mitglied die ergebene Bitte zu richten, die Vertretung des Hansischen Geschichtsvereins freundlichst zu übernehmen und dem Nordischen Museum unsere herzlichsten Glückwünsche zu übermitteln. Im Voraus sprechen wir unseren verbindlichsten Dank für die Mühewaltung aus.

Der Vorsitzende des Hansischen Geschichtsverein

D. A. Neumann
bürgermeister.

Föreningen för Svensk kulturhistoria.

Till NORDISKA MUSEET
vid femtioårsfesten den 24 oktober 1923.

Föreningen för svensk Kulturhistoria ber att på halvsekeldagen till Nordiska Museet få framföra sin lyckönskan särskilt för det arbete, institutionen, troget fullföljande Artur Hazelii mäktiga initiativ, utfört för vinnande av en fördjupad inblick i det svenska folkets gångna liv. För varje årtionde, som gått, har synkretsen vidgats. Med nya män ha nya kunskapsområden uppsökts och bearbetats. Under kommande år skola helt visst alltjämt nya etnologiska forskningsområden läggas under plojen, samtidigt som allt värdefullare skördar skola gro på de gamla markerna.

Föreningen för svensk kulturhistoria, som själv strävar mot likartade ideella mål, hoppas att detta arbete måtte bära rik frukt. En grundlig inblick i den svenska kulturutvecklingens alla faser har djup betydelse, ej blott därför att stat och folk under gångna tider framträda i rätt belysning, utan den måste ock bliva den värdefullaste ledtråd, som kan givas oss, när det gäller att skapa sunda grundvalar för danandet av vårt framtida Sverige.

Föreningen för svensk kulturhistoria

Carl Swartz.

Sune Ambrosiani.

Kulturhistoriska Föreningen och Museet, Lund.

Nordiska Museet kan på sin femtioårsjubeldag skåda tillbaka och skåda framåt med samma glada, ärliga segerkänsla: De kampfyllda år, som buros upp av Hazelius' manande men också segervissa fältrop: »Tro ej — att striden är för stor för din förmåga», hade redan för 25 år sedan fört den nordiska kulturgemenskapens stora framtidstanke, som ligger i själva museets namn, till seger.

Under de 25 år, som följt därefter, har det närmast gällt att befästa denna seger. En sådan uppgift är ofta lika svår men mindre tacksam. Man nödgas kanske här och där till en av omständigheterna nödvändiggjord koncentration, som av segerloppets jäve stridsmän lätt uppfattas såsom ett återtag.

När den Kulturhistoriska Föreningen för södra Sverige för 40 år sedan bildades, stod bland andra namn även Artur Hazelius under det upprop, som vädjade till södra Sverige att ej försumma sina egna speciella kulturhistoriska intressen. Det låg säkert i denna underskrift något av en självövertvinnelse; men i en sådan vidhjärtad självövertvinnelsens tecken är det som det nordiska museiväsendet skall växa sig stort och starkt: Samarbete utan hegemoni men med fritt erkännande av vad som vid kulturminnenas samlande

och behandlande är centralt eller periferiskt. Såsom den 10 år yngre systemen, med samma aktning och beundran om också icke med samma känsla av egen ringhet som för 40 år sedan, är det Kulturhistorisk Förening och Museum i dag binder sitt blad i Eder ärekrans.

Lund den 24 oktober 1923.

C. G. BJÖRLING

Johan C. W. Thydén

Clas Kurck

M. Engeström

Axel Andersson

Johan Thygesen

Pehr Gamstorp

N. G. N. Djurklou

Axel Fr. Olsson

And. Eriksson

Adolf Hamilton

Oskar N. Lewan

G. J:son Karlin

Representanter för kulturminnesvården i Västergötland.

Vi efterskrivne, representanter för kulturminnesvården i Västergötland, hälsa på högtidsdagen Nordiska Museet.

Det frö, som Artur Hazelius för 50 år sedan nedlade, har vuxit till ett träd som överskyggar Fäderneslandet.

Stående det starkt genom seklerna.

Den 24 oktober 1923.

Västergötl. Fornminnesförening

Skara.

Vänersborgs Museum

Vänersborg

De sju häradernas

Kulturhist. Fören.

Borås.

Vadsbo Hembygds- och

Fornminnesförening

Mariestad

Ulricehamns Hem-

bygdsförening,

Ulricehamn.

G. O. Hyllén-Cavallius-stiftelsen i Lund.

Gunnar Olof Hyllén-Cavallius' Stiftelse för svensk folkminnesforskning i Lund frambär genom mig sin lyckönskan till det lysande kulturarbete som Nordiska Museet utfört.

Vår beundran för Nordiska Museet såsom dokumentsamling och forskningsinstitut för vårt svenska folks kulturutveckling och kulturarbete, och vår övertygelse om dess nödvändighet för vårt folk är ej mindre stark därför att utländskt prejudikat saknas.

Då den unga Hylltén-Cavallius-stiftelsen i dag lyckönskar Nordiska Museet till det stora arbete det redan utfört, uttrycker den tillika en önskan att Nordiska Museet måtte vinna en allt starkare ställning inom vårt folks medvetande, och att det såsom forskningsinstitut måtte utvecklas till en svensk kulturfakultet.

24 oktober 1923.

C. W. v. SYDOW.

Göteborgs Museum.

PÅ NORDISKA MUSEETS 50-ÅRS DAG

önskar GÖTEBORGS MUSEUM frambära sin hyllning och sina välönskningar.

Den dag då Arthur Hazelius slog upp portarna till Nordiska Museet i dess första blygsamma gestalt är förvisso en märkesdag i det svenska folkets historia.

Hans verk äger betydelse ej endast för forskning och museiväsende. Det har övat inflytande på hela vårt nationella liv genom den väckelse till självkänedom och självtillit som därmed blivit inledd och som genom åren allt starkare gjort sig gällande inom skilda områden av svensk odling.

Göteborgs Museum, som under det gångna halvsekle på mångfaldigt sätt stått i gagnarik förbindelse med Nordiska Museet vill härmed uttala sin livliga förhoppning att Arthur Hazelius' skapelse under kommande dagar må förunnas att lyckosamt fullfölja sina höga uppgifter, i den store stiftarens anda, till bättnad för land och folk.

Göteborg den 24 oktober 1923.

OSCAR von SYDOW

Röhsska Konstslöjdmuseet, Göteborg.

Röhsska Konstslöjdmuseet frambär till NORDISKA MUSEET vid dess femtioårsfest sin hyllning och sin uppriktiga lyckönskan. Må det förunnas Nordiska Museet att alltjämt fullfölja Arthur Hazelius' livsverk i framgångsrikt arbete för bevarandet och stärkandet av svensk odling.

Göteborg den 24 oktober 1923.

Å styrelsens vägnar:

HJALMAR WIJK

Undersökningen av svenska folkmål, Uppsala.

TILL NORDISKA MUSEET.

Den samling av föremål till belysning av nordisk allmoges liv, som för 50 år sedan grundlades genom Artur Hazelius' kungstanke, har, under hans och nitiska efterföljares vård, vuxit till ett storverk av oberäkneligt värde

för svensk forskning och svenskt sinnelag, till heder för vårt folk bland folken. Landsmålsarkivet i Uppsala, »Undersökningen av svenska folkmål», som under sitt arbete på oräkneliga punkter kommer Nordiska Museet nära, vill på Museets högtidsdag ge uttryck åt varma känslor av tacksamhet för vad genom Museet hittills uträttats och lika varma lyckönskningar till fortsatt rik utveckling och gagnande verksamhet.

För Undersökningen av Svenska Folkmål

Otto v. Friesen

Herman Geijer

Bengt Hesselman

J. M. Hulth

J. A. Lundell

Adolf Noreen

Uppsala universitets museum för nordiska fornsaker.

Till NORDISKA MUSEET framför Uppsala Universitets Museum för Nordiska Forn saker sin varma lyckönskan på 50-årsdagen och tackar tillika för synnerligen värdefullt bistånd vid dess allmogesamlingars inordnande i Gustavianum. Må det förunnas våra båda museer ett allt livligare samarbete i den svenska folklivsforskningens tjänst!

BENGT HESSELMAN

Hälsingborgs museum.

VID NORDISKA MUSEETS 50-ÅRSJUBILEUM

vill HÄLSINGBÖRGS MUSEUM frambära sin hyllning och lyckönskan.

Den fruktbarande verksamhet, som Nordiska Museet under dessa år bedrivit, har resulterat i en rik och levande bild av vårt folks kultur. Den har därjämte bidragit att i vida kretsar väcka och vidmakthålla ett allt starkare intresse för svensk kulturhistoria, av betydelse ej minst för dem, som på skilda håll velat verka på samma arbetsfält.

I samverkan mot gemensamt mål måste de svenska kulturmuseernas stora uppgift lösas. Må NORDISKA MUSEET framgångsrikt som hittills kunna fortsätta sitt för dem alla betydelsefulla och förebildliga arbete.

Hälsingborg 22 okt. 1923

SIGFRID EWALD.

Torsten Mårtensson.

Västmanlands fornminnesförening.

Till NORDISKA MUSEET

på dess 50-åriga högtidsdag.

Från åsarnas land, från slättens och bergens västmannabygd, från Olof Rudbecks, Abraham Hülphers och Richard Dybecks fädernebygd, bringas en hyllning åt minnet av en sann svensk man, Artur Hazelius.

Du hade Rudbecks storsvulnhet och vida blick, då Du skapade vårt lands folkliga minnesrum, vars gränser icke stängdes av det egna landets, utan inneslöto den germanska världen; Du hade Hülphers lust att erfara och iakttaga, den saklighet, som utmärkte borgaren och affärsmannen var Din; och Du hade samma varma hjärta och samma kärlek till fosterlandet som Dybeck, nationalsångens, Du gamla du fria, skald.

Din gärning lever!

Västmanlands Fornminnesförening frambär från sin bygd vid Nordiska Museets 50-åriga högtidsdag ett tack för denna gärning och en önskan om fortsatt utveckling av museet.

WALTER MURRAY.

Gotlands Fornvänner och Sällskapet för gotländsk forskning.

Till NORDISKA MUSEET

vid dess femtioårsfest 19 $\frac{24}{10}$ 23.

Ringa från början, du vuxit dig stark under vårdande händer.
Halvsekelgammal, du står redan i fullaste kraft.
Väx uti sekler ännu och för folket på berg och i dalom
Visa dess renaste drag: enkelhet, mandom och dygd!

Gotlands Fornvänner och Sällskapet för gotländsk forskning

GUSTAF W. ROOS

*M. Klintberg**Richard Steffen**R. Björkegren**C. G. Björkander**Ella Hellgren**Carl Bolin*

Stockholms Studentsångarförbund sjöng nu: »Hell dig Sverige», dikt av professor C. G. Santesson, tonsatt av Einar Ralf. Dikten, som författats som en hyllning till Nordiska Museet, förelåg i tryck och utdelades till de vid festen närvarande.

Den ståtliga och stämningsfulla festen avslutades med en av Kungl. Flottans musikkår utförd festmarsch.

*

Samtidigt med att minnesfesten i museihallen tog sin början kl. 2 e. m. ringde Hällestads-stapelns klockor å Skansen minnesringning, och omedelbart därefter hölls en kort minneshögtid vid Orsakullen å Skansen, till vilken särskilt inbjudits lärjungar i läroverkens och folkskolornas högre klasser, och som därjämte övervars av den å Skansen talrikt församlade allmänheten. Denna högtid ägde rum enligt följande program:

»Sverige», dikt av Verner v. Heidenstam, musik av Wilhelm Stenhammar, spelades av Kungl. Svea Artilleriregementes musikkår.

»Återblick och framsyn», tal av fil. kand. P. U. Bolinder.

»Du gamla du fria», sjöngs unisont av skolungdomen med ackompanjemang av Kungl. Svea Artilleriregementes musikkår.

»Leve Sverige!» utbragtes, besvarat av kraftiga hurrarop.

*

Vid skymningens inbrott anordnades å Skansen stor illumination och belysning med tjärtunnor och kulörta lyktor. Då det samtidigt var fullmåne, tedde sig Skansen denna afton i sin mest tilltalande stämning. Seglora kyrka och gårdar och stugor höllos öppna och belysta med flammande brasor och ljus. Allmänheten vallfärdade också i stora skaror till Skansen; besöksantalet under dagen utgjorde 11,278 personer.

Klockan 7.30 e. m. samlades nere på Lejonslätten Stockholms förenade studentkårer till ett fackeltåg och intågade företrädde av sina fanor och sångare på Skansen fram till Orsakullen nedanför Artur Hazelii där resta byst. I det flammande skenet av facklorna sjöngo sångarna några fosterländska sånger, och studentkårernas ordförande amanuensen Gustaf Munthe höll följande tal:

Under facklors sken ha vi i kväll tågat upp till Skansen för att hylla en stor mans minne.

Artur Hazelius utförde en fosterländsk gärning av väldiga mått. Det var inte kärleken till de stolta minnenas vajande fanor, som drev honom. Det var kärleken till arbetets strävsamma vardag och hemmens levande kul-

tur. En bild ville han skapa av ett folk, som burit huvudet högt, både under lyckans soliga sommandagar och under hårda vintrars bitande köld och svält.

Med brinnande tro och med forskarens outtröttliga möda fogade han sten till sten i det verk, som skall bevara hans namn till sena tider. Hans gärning var buren av ädlaste vilja och manligaste allvar. Hans oböjliga sinne lag förde honom fram över oöverstigliga hinder.

Ett arv har han lämnat, som är vårt folks dyrbara egendom, ett arv, som det tillkommer oss, nu levande, att skydda och förvalta till kommande släkten.

Här på Skansen vilar han efter fullgjort värv. Här lever hans ande. Här på Skansen böja vi oss i vördnad inför hans verk. Här bringa vi, Stockholms studenter, i kväll vår hyllning till Artur Hazelius' minne.

Sedan ytterligare ett par sånger sjungits, avtågade studenterna.

Omedelbart därefter intågade ett nytt fackeltåg på Skansen, bestående av medlemmar av Svenska Ungdomsringen för bygdekultur, Kulturella ungdomsrörelsen och Stockholms Körförbund. Fanbärare och fackelbärare ställde upp sig omkring Hazelius-bysten å Orsakullen, sånger utfördes och följande tal hölls av börsdirektör Kurt Belfrage:

Ute i världen varslar allt om ofärd och kulturförödelse. Dock ha vi en liten skara ungdom häruppe i ulti Thule denna sena oktoberkväll djärfts att samlas med facklor och fanor till fest, att fira en ensam svensk mans kulturbragd.

Det är icke en död man vi tre ungdomsorganisationer gått ut att med vemod fira. Stolta hylla vi denna kväll en svensk mans levande, beståndande, tack vare hängivna efterföljare och lärjungar härligt i utveckling vardande verk.

I tider, då landets alla färdevägar pekade mot söder, då sista modet utifrån var varje bildads och obildads lösen, i slika tider var det den 40-årige Artur Hazelius vågade under smälek och löje lära sitt folk det egna värde, det ringas storhet, var det så bara ett torftigt arbetsredskap eller bo-hagsting, en enkel folkdans eller allmogelåt, en hemnavävd kjortel eller en långtröja. Att finna oss själva igen, att tvinga oss lyssna på nytt till den granens susning, vid vars rot vårt eget bo var fäst, det var det centrala och levande i all Hazelii gärning. Icke döda museer och museiföremål ville han skänka åt Sveriges folk, det var levande liv, kärlek till hem och hembygd han ville väcka. Så vågar jag ock tro att bland alla de hyllningar, som denna dag ägnats Artur Hazelius och hans verk knappast någon skulle glatt honom själv så djupt som den från svensk ungdom. Må andra i dag ha vittnat om vad Artur Hazelius' livsverk betytt ur vetenskaplig, kulturhistorisk och museal synpunkt, må dessa här församlade ungdomsskaror med sin hyllning ge ett uttryck åt vad Hazelii livsverk betytt och tider igenom kommer att betyda för svensk ungdoms livssyn och fostran till svenskar.

Städse har hos ungdomen brunnit en åtrå att beundra och gripas av det storvulna och dådkraftiga, av män, som burit på verkliga kungatankar

och trots motstånd och hinder mäktat göra omöjliga gärningar möjliga. En sådan ungdomens naturlige hjälte är och blir den man, vars livsverk vi i dag fira. Så blir också det tack svensk ideell ungdomsrörelse genom oss i kväll bringar Artur Hazelii minne, ett tack först och främst för brinnande hänförelse och glödande tro, för energi som intet motstånd kunnat nedslå. Ty det är den stolta lära Artur Hazelii liv och verk i dag förkunna för oss.

Må vi, som nu i kväll stå här samlade, icke med braskande tomma ord och fraser hylla Hazelii minne och verk. Med handen på våra arbetsredskap, vid våra arbetsbord genom i gärning omsatt vördnad för det fäderneärvda och kärlek till hem och hembygd är det bäst vi i anda och sanning hylla Artur Hazelii minne. Må vi i denna stund blott låta våra facklor lyftas högt mot den mörka nattrymden som ett stilla varsel och löfte om, att än vågar svensk ungdom tro, att rätt skall segra över våld, kultur över barbari, att än kunna fast vilja, ärligt arbete och brinnande entusiasm skapa verk, som skola likt Artur Hazelii bestå och leva.

Hyllningarna voro därmed till ända, tjärtunnor och bloss slocknade efter hand och snart låg Skansen stilla och fridfull i den höstliga fullmånens sken.

Till festen anlända representanter för in- och utländska museer m. fl. voro på aftonen inbjudna till middag å Högloftet.

*

Följande dag, den 25 oktober, var å Högloftet anordnad en stor fest för alla i Nordiska Museets tjänst arbetande, nämnden, tjänstemännen och personalen i museet och å Skansen, varjämte även inbjudits ett antal personer, som tidigare varit anställda vid museet; antalet deltagare utgjorde omkr. 250 personer. Tal höllas av styresmannen, av nämndens ordförande professor I. G. Clason, av representanter för vakt- och arbetarpersonalen m. fl., och efter den enkla måltiden höll amanuensen fröken Visen Lewin ett av skioptikonbilder belyst kåserande föredrag om Nordiska Museet i äldre tider. Under omväxlande sång, tal och dans fortgick festen under den bästa och kamratligaste stämning.

*

Nordiska Museets femtioårsfest skildrades utförligt i Stockholmspressen, och flertalet av landets tidningar innehöllo före och efter femtioårsdagen skildringar och historiker angående Nordiska Museet och dess skapare, Artur Hazelius.

Stockholms Stadsfullmäktige hade den 15 oktober beslutat att anslå ett belopp av 5,000 kr. till uppsättandet i Stadshuset av ett minnesmärke över Artur Hazelius.

I samband med festen utfärdades ett uppprop om bildande av en Artur Hazelius-fond. Uppropet finnes tryckt i tidskriften »Fataburen» 1923 och avser att sätta museet i tillfälle att bekosta utgivandet av skrifter rörande Nordiska Museets material och de grenar av kultur historisk forskning som museets verksamhet omfattar.

Till femtioårsdagen anlände, jämte de ovan avtryckta 22 adresserna, hälsnings-skrivelser och -telegram från institutioner och enskilda personer i Sverige och utlandet till ett antal av 149; nämligen:

S V E R I G E.

Institutioner, föreningar o. dyl.

- Jubileumsutställningen i *Göteborg* (Axel Carlander).
 Västsvenska Folkminnesföreningen, *Göteborg* (Celanders).
 Hallands hembygdsförbund, *Halmstad* (Mörner).
 Helsinglands Fornminnessällskap, *Hudiksvall* (Hadar Rissler, Frans Rodenstam, Agi Lindegren, Sven Brun, Georg von Post).
 Föreningen för norrländsk hembygdsforskning *Härnösand* (Hellman).
 Norra Smålands Fornminnesförening *Jönköping*.
 Kalmar läns fornminnesförening, *Kalmar* (Falk, Hilldorff).
 Blekinge museiförening, *Karlskrona* (Axel Wachtmeister).
 Karlstads Fabriks- och Hantverksförenings Föreläsningsvecka, *Karlstad* (Ander, Martin Wretblad).
 Värmlands hembygdsförbund, *Karlstad* (Per Clarholm, Wenzel Björkhagen).
 Kronoby Bibliotek, *Kronoby* (Signe Strömborg).
 Östergötlands Fornminnes- och Museiförening, *Linköping* (Erik Trolle, Gottfr. Swanlund).
 Malmö Museum, *Malmö* (Fischer).
 Vadsbo Hembygds- och Fornminnesförening, *Mariestad* (Axel Ekman).
 Motala museiförening, *Motala*.
 Västergötlands fornminnesförening, *Skara* (Ekman, Melin).
 Johanna Brunssons Väskola *Sthlm* (Alma Jacobson).
 Konsthantverkarnas Gille, *Sthlm* (Hugo Lagerström, Nils G. Wollin).
 Svenska Folkförbundet, *Sthlm*.
 Svenska Turistföreningen, *Sthlm* (Gunnar Andersson, Carl Julius Anrick).
 Föreningen för Svensk Hemslojd, *Sthlm* (Anders Lundberg).
 Tekniska Skolan, *Sthlm* (Thorén).
 Medelpads fornminnesförening *Sundsvall* (Engelstedt, Hammarberg).
 Östra Södermanlands kulturhistoriska förening, *Södertälje* (Sjögren, Aspegren, Lybeck, Dufwa).

Upplands Fornminnesförening, *Uppsala* (v. Friesen).

Föreningen för småländsk hembygdsforskning och hembygdsvård, *Värjö* (Hyltén-Cavallius).

Föreningen för Smålands Fornminnen och Kulturhistoria (E. Ekedahl, Gust. Södergren, Gustaf Ernst, F. Ericsson, K. Pira).

Föreningen Heimbygda, *Östersund* (Linnér, Leijonhufvud, Lignell, Festin).

S V E R I G E.

Enskilda personer.

Adelsohn, Harald och Beyer, Henning, *Göteborg*.

Blomqvist, Hedda, *Västra Tunhem*.

Branting, Agnes, *Sthlm*.

Dahlbäck, Sigurd, författare, *Lansjärv*.

Falk, John, *Kalmar*.

Fehr, Isak, *Strängnäs*.

Festin, länsantikvarie, *Östersund*.

Grafström, Thyra, *Sthlm*.

Kaij Brita och Kaij Greta från Leksand; adr: *Rättvik*.

Kaij Karin, *Mora*.

Lunell, Lars, *Älvdalen*.

Olsson, Blecko Kerstin, från Östergraf, *Rättvik*.

Pauli, Georg, *Örebro*.

Rodenstam, Stina och Rodenstam, Frans, *Hudiksvall*.

Rothman, Sven, *Uppsala*.

Sohlman, Harald, *Saltsjöbaden*.

Svanberg, Marie-Louise, *Göteborg*.

Wrangel, Ewert, *Lund*.

Zickerman, Lilli, *Göteborg*.

D A N M A R K.

Askov Höjskole, Vejen, (Poul Bjerger).

Det Kongelige Danske Videnskabernes Selskab, Universitets-Jubilæets danske Samfund, *Köpenhamn* (D. Andersen).

Det danske industriraad, *Köpenhamn* (Benny Dessau).

Det kongelige danske Videnskabernes Selskab, *Köpenhamn* (Vilh. Thomsen, Martin Knudsen).

Det danske Kunstindustrimuseum, *Köpenhamn* (Otto Reedz, Thott, Vilhelm Slomann).

Borchsenius, Otto, *Köpenhamn* B.

I S L A N D.

Thjodmenjasafn, *Reykjavik* (Thordarson).

N O R G E.

Vestlandske Kunstindustrimuseum, *Bergen* (Schak Bull, Johan Bøgh).
 Bergens Museum, *Bergen* (Johan Lothe, Carl Fred Colderup, Haakon Sche-
 telig, Einar Lexow, Thorleif Hannaas).
 De *Heibergske* Samlinger, *Amla* (Heiberg).
 Foreningen til norske fortidsmindesmærkers bevaring, *Kristiania* (Magnus
 Poulsson).
 Universitetets Oldsakssamling, *Kristiania* (W. Brøgger).
 Norske musäers landsforbund, *Kristiania* (W. Brøgger).
 Nationalgalleriets raad og direktör, *Kristiania* (Jens Thiis).
 Det norske geografiske selskab, *Kristiania* (Skattum).
 Universitetsbiblioteket, *Kristiania* (Munthe).
 Kristiansunds Museum, *Kristiansund*, (Olaf Yderstad).
 De Sandvigske Samlinger, *Lillehammer* (Sandvig).
 Stavanger Museum, *Stavanger*, (Jan Petersen).
 Oplands historielag, *Thamar*, (Oluf Kolsrud, Gunnar E. Christiansen).
 Nordenfjeldske Kunstindustrimuseum, *Trondhjem*, (Bjarne Lysholm, Gabriel
 Kielland, Olaf Nordhagen, Fredrik B. Vallem).
 Det Kongelige norske videnskabers selskab, *Trondhjems Museum*, *Trondhjem*
 (Sommerfelt).
 Bygningsmuseet for Trondhjem og Trøndelagen, *Trondhjem*.
 Torjus Bolkesjö, *Kongsberg*.
 Myrseth, *Kristiania*.

F I N L A N D.

Folklore Fellows, *Helsingfors*.
 Tekniska föreningen i Finland, *Helsingfors* (Ahlfors, Olin).
 Finlands statsarkiv, *Helsingfors*.
 Finska Vetenskaps Societeten, *Helsingfors* (Elfvig, Tigerstedt).
 Geografiska Sällskapet i Finland, *Helsingfors* (Wilhelm Ramsay, Granö).
 Finsk-ugriska Sällskapet, *Helsingfors*.
 Svensk-östbottniska Samfundet, *Vasa* (Kurtén).
 Österbottens historiska museum, *Vasa*.
 Åbo stads historiska museum, *Åbo*.
 Åbo Akademi, *Åbo* (Lindman).

A M E R I K A.

Museum of fine arts, *Boston*.
 Cincinnati Museum Association, *Cincinnati*.
 The Minneapolis Institute of arts, *Minneapolis*.
 Smithsonian institution, *Washington*.

B E L G I E N.

Académie Royale de Belgique, *Bruxelles*.
Conservatoire Royale de Musique, *Bruxelles*.
Société Archéologique de Namur, *Namur*.

B U L G A R I E N.

Musée national ethnographique, *Sofia*.

E N G L A N D.

Society of Antiquaries of London, *London*.
Society of Antiquaries of Scotland, *Edinburgh*.
Castle Museum, *Norwich*.

E S T L A N D.

Musée esthonien de Tallinn, *Tallinn*.
Eesti muuseum, *Tallinn*.

F R A N K R I K E.

Académie des sciences, arts et belles lettres, *Caen*.
Société archéologique et historique de l'Orléanais, *Orléans*.
Académie des sciences, inscriptions et belles-lettres, *Toulouse*.

H O L L A N D.

Koninklijke Akademie van Wetenschappen, *Amsterdam*.
Museum van Kunstnijverheid, *Haarlem*.

P O L E N.

Polska Akademia Umiejetnosci, *Krakow*.

P O R T U G A L

Société Geographie, *Lisabon*.

R U M Ä N I E N.

Muzeul de Arta Nationala Carol I, *Bukarest.*

R Y S S L A N D.

Russisches Museum: Kulturhistorische Abtheilung, *Petrograd.*

S C H W E I Z.

Die Schweizerische Gesellschaft für Volkskunde, *Basel.*

Kopernikus-Verein für Wissenschaft und Kunst, *Thorn I. A.*

Der historische Verein des Kantons *Thurgau*, Kreuzlingen, Frauenfeld.

Schweizerisches Landesmuseum, *Zürich.*

Antiquarische Gesellschaft, *Zürich.*

T J E C K O S L O V A K I E N.

Société tchécoslave d'ethnographie, *Smichov.*

T Y S K L A N D.

Der Gesamtverein der Deutschen Geschichts- und Altertumsvereine, *Berlin.*

Berliner Gesellschaft für Anthropologie, Ethnologie und Urgeschichte, *Berlin.*

Märkisches Museum, *Berlin.*

Die Staatlichen Museen, *Berlin.*

Verein für die Geschichte Berlins, *Berlin.*

Schlesischer Altertumsverein, *Breslau.*

Deutscher Verein für die Geschichte Mährens und Schlesiens, *Brünn.*

Museum für Naturkunde und Vorgeschichte, *Danzig.*

Sächsischer Altertumsverein, *Dresden.*

Die Verein für sächsische Volkskunde, *Dresden und Leipzig.*

Kunstgewerbemuseum der Stadt Flensburg, *Flensburg.*

Geographische Gesellschaft, *Greifswald.*

Thüringisch—Sächsischen Geschichts-Verein, *Halle a. d. Saale.*

Hamburgisches Museum für Kunst und Gewerbe, *Hamburg.*

Die Altertumsgesellschaft, *Insterburg.*

Schleswig-Holsteinisches Museum vaterländischer Altertümer, *Kiel.*

Geschichtsverein für Kärnten, *Klagenfurt.*

Altertums-Gesellschaft Prussia, *Königsberg.*

Sächsische Akademie der Wissenschaften, *Leipzig.*

Museum für Kunst- und Kulturgeschichte, *Lübeck.*

Nordische Gesellschaft Lübeck, *Lübeck*.

Verein für Geschichte und Altertumskunde, *Lübeck*.

Mainzer Altertumsverein e. D., *Mainz*.

Bayerische Akademie der Wissenschaften, *München*.

Verein für Geschichte und Landeskunde zu Osnabrück, *Osnabrück*.

Verein für Rostock's Altertümer, *Rostock*.

Verein für mecklenburgische Geschichte und Altertumskunde, *Schwerin*.

Litauische literarische Gesellschaft, *Tilsit*.

Nadolny, Tysklands minister i Stockholm.

Pius Wittmann, fil. dr., Badingen.

U N G E R N.

Ungarisches Kunstgewerbemuseum, *Budapest*.

Ö S T E R R I K E.

Museum Ferdinandeum, *Innsbruck*.

Städtisches Museum Carolino-Augusteam, *Salzburg*.

Die Gesellschaft für Salzburger Landeskunde, *Salzburg*.

Verein für siebenbürgische Landeskunde, *Hermannstadt*.

Historischer Verein für Steiermark, *Graz*.

Anthropologische Gesellschaft, *Wien*.

Bundesdenkmalamt, *Wien*.

Verein für Volkskunde, *Wien*.